

stans bästa skolgård

BILAGA FÖR ANSÖKAN TILL UTBILDNINGSTYRELSEN
september 2007

Projektets ägare:

Lagmans Hem och skola r.f.

Projektledare och koordinator:

Maria Lunabba
Loveret 1 A, 68600 Jakobstad
06-7814 024, 050-594 7814
maria.lunabba@lslh.intermin.fi

Skolans namn:

Lagmans skola
rektor Jan Fellman
Lagmansgatan 2, 68600 Jakobstad
06-7851 488
jan.fellman@jakobstad.fi
www.multi.fi/~lagmans

Skolans ägare:

Staden Jakobstad/ Tekniska verket / Husavdelningen
Strengbergsgatan 1, 68600 Jakobstad
06-7851 111

Huvudplanerare:

Staden Jakobstads tekniska verk
stadsarkitekt Anders Höglund
06-7851 461, 044-7851461
anders.hoglund@jakobstad.fi

Projektgrupp:

Maria Lunabba, projektledare
Mikael Snellman, ordförande Lagmans Hem och skola r.f
Jan Fellman, rektor, Lagmans skola
Mary Sjö, lärare
Siv Martelin, lärare
Monika Nyman, lärare
Anders Höglund, stadsarkitekt, staden Jakobstad, Tekniska Verket
Carina Wikman, ped.mag., trädgårdspedagog, Aspegrens trädgård

Assistens:

Marina J. Björk, disponent, staden Jakobstad
Jan-Ole Bäck, stadsträdgårdsmästare
Harriet Pitkänen, planeringsassistent
Pirjo Salonen, fotografier

Samarbetspartners:

Konstnärgruppen SUPERCULTIVATOR
Aspegrens trädgård
Svenska Yrkehögskolan /Institutionen för bildkonst, media, design
Pedagogiska fakulteten vid Åbo akademi
Böleängsskolan i Umeå, Sverige
Naturskolan Elba, Karleby
Skapande Uterum, MOVIUM, Sverige
Citygruppen i Jakobstad
Musikcafe' After Eight, Jakobstad
Institutionen för barnpedagogik vid Åbo Akademi

Kontaktinstanser:

Förbundet Hem och skola
Folkhälsan Österbotten
Västra Finlands miljöcentral
Utbildningsstyrelsen
Länsstyrelsen för Västra Finlands län
Grönmiljöförbundet
Österbottens konstkommission

Inspiratörer med “ tankar och ord på vägen”:

Roger Wingren
Martin Buber
Johan Asplund
Barn som leker och skapar

Föreblid:

Coombes School, England

Projektets beskyddare:

Martin Granholm
Peter Boström

“stans bästa skolgård”...

...skall bli ett SKAPANDE UTERUM som SKAPAR INDIVIDER

...skall bli en modern stadspark med aktivitet, konst och kultur

...är skolgården som en stad och staden som en stor skolgård

Förkortningar

HoS = Lagmans Hem och skola r.f

stans bästa skolgård

A. TILLBAKABLICK

...om projektet

Vintern 2004 startade projektet och färden med skolgårdsprojektet i lärarrummet på Lagmans skola. Skolbyggnaden, som är en stålig byggnad från 1910 i jugendstil, hade genomgått en renovering i mitten av 1990-talet. Dock tog pengarna slut när skolgården skulle renoveras, kvar lämnade en trist och sliten utemiljö med föråldrade lekredskap. Inom Hem och Skola föddes iden att göra någonting annat än att förgäves invänta nya EU-anpassade lekställningar.

HoS såg möjligheterna att göra utemiljön attraktivare. I och med att skolgården var förfallen skulle nya lekställningar med all säkerhet inte förbättra situationen nämnvärt.

En projektgrupp startades med initiativ från Hem och skolas ordförande Maria Lunabba. Förutom HoS, kallades lärare och tjänstemän från stadens Tekniska Verk till projektgruppen.

Projektgruppen träffades regelbundet för samtal och diskussion över ämnet såsom utomhuspedagogik, skolgården som en inlärningsmiljö. Sakta men säkert utkristalliserades målsättningar och innehåll med projektet som vi gav namnet "stans bästa skolgård"

I projektboken skriver vi på följande sätt:

Målsättningen med projektet är konkret att planera och bygga stans bästa skolgård i samråd med lärare och elever, i enlighet med grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2004 3.2. den pedagogiska miljön. Elevernas insats i planeringen och utformningen skall vara konkret och vara en del av den pedagogiska undervisningen.

Skolgården skall bli ett vackrare rum, en estetisk tilltalande miljö som får både elever, lärare och andra vuxna att känna sig välkomna till och vara stolta över. Skolgården skall vara ett frirum för lek, rekreation och motion. Men det viktigaste är att skolgården skall fungera som en pedagogisk resurs.

I avsnittet om värdegrund säger läroplanen att den grundläggande utbildningens centrala uppgift är att både fostra och utbilda barn och unga i en trygg pedagogisk miljö. Eleven skall ges möjlighet till en personlig och mångsidig utveckling och samtidigt inhämta kunskaper och färdigheter.

I den trygga pedagogiska miljön ingår skolgården och skolans omgivningar som en viktig del. Att bedriva en del av undervisningen utomhus är att ge eleverna möjlighet att lära på olika sätt, att höja uppmärksamhetsnivån och motivationen. En effektiv utomhuspedagogik bedrivs bäst på en ändamålsenlig skolgård som går att använda året om.

Med den pedagogiska miljön avser läroplanen den miljö som undervisningen försiggår i. Till den fysiska miljön hör speciellt skolans byggnader och lokaliteter samt undervisningsmaterial och läromedel. Studierutrymmena och studieredskapen skall planeras och ordnas så att de ger möjlighet till användning av mångsidiga undervisningsmetoder och arbetssätt. Arbetsredskap och arbetsmaterial skall stå till elevens förfogande. Man skall också fästa vikt vid det estetiska i den fysiska pedagogiska miljön.

Den pedagogiska miljön skall stöda elevens tillväxt och lärande. Den skall fysiskt, psykiskt och socialt vara trygg och stödja elevens hälsa. Den pedagogiska miljön skall också stöda en växelverkan såväl mellan läraren och eleven som mellan eleverna. Eleven skall få verktyg att ställa upp egna mål och bedöma sin egen verksamhet. Målet är en atmosfär som är öppen, uppmuntrande, lugn och positiv. Ansvaret för att upprätthålla en god pedagogisk miljö ligger såväl på utbildningsanordnaren som på skolans personal och eleven.

Av detta avsnitt framgår vikten av den fysiska miljön dit skolgården självklart måste räknas. En miljö där eleverna tryggt kan röra sig och bedriva fysiska aktiviteter befrämjar den fysiska. I dagens samhälle där barn och ungdomar rör på sig allt mindre blir detta med fysisk aktivitet allt viktigare. Att t ex arbeta med odling i en skolträdgård befrämjar växelverkan mellan lärare och elever och läraren har möjlighet att se andra sidor av elev. Också samarbete och växelverkan eleverna emellan övas på andra sätt utomhus.

Projektet har delats upp i tre underprojekt: *Oasen, Snäckan och Fröet och Masken*. I projektet oasen restaureras en gammal park så att gräsmatta, grusgångar och häckar återställs. Nya träd planteras och ett uteklassrum byggs. I projektet Snäckan genomgår samlingsplatsen, lek- och spelområden en omDisposition och ombyggnad. Projektet Fröet handlar inte primärt om att bygga utan att ta fram en ny tanke- och verksamhetsform där begreppet utomhuspedagogik implementeras i skolans vardag. Masken är en skolträdgård där varje klass har sin egen odlingslott.

...om läroplanen i Jakobstad

I avsnittet om inlärningsyn framhålls följande i läroplanen. Lärandet skall vara en aktiv och målinriktad verksamhet, där eleven utgående från sina tidigare kunskapsstrukturer bearbetar och tolkar det material han/hon skall lära sig. Inläringen är situationsbunden och därför skall man fästa speciell uppmärksamhet vid att skapa en mångsidig pedagogisk miljö.

En välfungerande skolgård hjälper eleven att lära på ett mångsidigt sätt. Eleverna får använda alla sina sinnen och hela kroppen. Den ger också utmärkta möjligheter att lära in nya färdigheter och tillägna sig arbetsätt som det vanliga klassrummet inte ger möjlighet till. Den pedagogiska miljön blir mycket mångsidigare om klassrummet ibland flyttas utomhus.

Med verksamhetskultur i läroplanen avses den praktiska tolkningen och tillämpningen av skolans uppgift att fostra och undervisa. Officiella och inofficiella regler, handlings- och beteendemodeller, värderingar och principer, konsekvens och helhetssyn speglas i den anda som råder i skolan. Till verksamhetskulturen hör också verksamheten i skolan utanför lektionerna, såsom fester, temadagar och olika evenemang.

Om arbetsmetoder säger läroplanen att undervisningsmetoderna skall utveckla elevens förmåga att arbeta och att fungera socialt och aktivt samt ge möjlighet till skapande verksamhet, lek och upplevelser.

- stödja den inläring som sker i växelverkan mellan eleverna
- främja den sociala flexibiliteten och förmågan att dels samarbeta på ett konstruktivt sätt dels ta ansvar för andra och respektera andras arbete
- utveckla beredskapen att ta ansvar för och bedöma det egna lärandet samt få respons som ger möjlighet att reflektera över den egna verksamheten
- utveckla elevens inlärningsstrategier och förmåga att tillämpa dem i nya situationer.

...om filosofin

Undersökningar i Sverige ger klara indikationer att i förskolor där barn vistas utomhus, där verksamheten eller "undervisningen" sker utomhus, har lägre sjukfrånvaro, var barnen generellt sett starkare, vigare, har bättre balansförmåga än barn i traditionella "inomhusskolor". Barnen leker flera lekar, har mera uthållighet, bättre koncentrationsförmåga.

Samverkan mellan hälsa, rörelse och pedagogik ger naturliga synergieffekter. Inläringen blir effektivare när barn vistas utomhus eftersom den är konkret och sinnlig. (Motsatsen till teoretisk)

Utomhus lär barnen känna sin egen (när)miljö på ett konkret sätt. Inläringen utomhus är inte begränsad till klassrummets väggar. Utomhus kan barnen bekanta sig med jordens element, jord, eld och vatten på väldigt konkret sätt.

Vårt finländska klimat är heller inget hinder, det finns kläder som är varma och vattentåliga. I Jakobstad går över 2000 personer och ser en fotbollsmatch i bitande kyla och snö. Dessutom betalar man inträde. Vad det handlar om är inställning, förmåga att tänka om, eftersom "utomhuspedagogiken" förutsätter nytänkande.

Projektet "stans bästa skolgård" och dess bakomliggande filosofi är således mera omfattande än att anlägga en skolgård med stenar, sand och växter. Vi frågar oss **inte** om skolgården skall utföras i en gammal stil eller kanske i en något modernare stil. Frågorna vi ställer går in i barnens "varande" och "blivande". Det handlar om processen att växa och att lära sig, men framför allt att bli till, formas till en individ. Det handlar om insikter av barnens behov att röra på sig, vara kreativa, att lära sig med hela kroppen och alla dess sinnen. Grundsatsen är inte estetisk utan etisk.

Projektet är en fortgående process, en rörelse med en riktning mot en djupare förståelse om vår miljö, våra byggda platser, platser som är unika och ger vår identitet, som elever i Lagmans skola samt som Jakobstadsbor, en substans. Vi rör oss i sfärer där frågeställningar om vår miljö och dess relation till oss själva möter oss. De värden som den grundläggande undervisningen i Jakobstad utgår ifrån baserar sig på respekten för de mänskliga rättigheterna, alla människors lika värde, ett demokratiskt tänkande, individens frihet, ett accepterande av den kulturella mångfalden och en vilja att värna om miljön.

Människans tillblivelse är en ständig process som äger rum i ett möte säger Martin Buber. "Jaget" blir till endast i en sann relation med ett "DU", med ett annat subjekt. Tillblivelse processen är även sammanlänkat med begreppet identitet, d.v.s med den grundläggande frågan "Vem är jag?"

Att bli till är också att bli skapad eller omskrivet, "endast den som skapar blir skapad". Och för barn är skapande processen i allra högsta grad sinnlig. Enkelt formulerat: När barnet bygger ett sandslott eller en snökoja formas och utvecklas "Jaget" i barnet.

Vi lever således i ett relationsförhållande till det vi bygger och formar, till naturen med dess flora och fauna, till den miljö där vi dagligen rör oss.

Detta relationsförhållande kan inte läras ut teoretiskt i ett klassrum, utan kan enbart erhållas i ett möte med vår miljö. I klartext: Genom att vara verksam utomhus exempelvis på skolgården, i naturen eller på våra gator och torg går vi in i en relation där vi inte är enbart betraktare utan även aktörer.

De platser där jag lever ger mig en tillhörighet, som är en direkt förlängning av identiteten. "Var hör jag hemma". I byggnader, gator, torg identifiera vi oss, i dessa konkreta platser av sten, murbruk och trä som bildar vår stad känner vi oss hemma (eller vilsna)

stans bästa skolgård

...om platsen och dess betydelse för vår identitet

Hur ser våra miljöer ut??, I vilka miljöer rör sig våra barn, i skolan, på fritiden. Det är allmänt känt att barnen idag vistas allt mer sällan utomhus och tillvaron inrutas i olika aktiviteter. TV-spel, datorer och organiserade fritidsverksamheter fyller barnens fritid. Tiden mellan olika aktiviteter blir transportsträcka med bil mellan t.ex. skola och hemmet, hemmet och sporthallen. De platser barnen lär känna är skolan, shoppingcentret, sporthallen osv.. Miljöer som alltför ofta är liktydiga och endimensionella.

Sociologen Johan Asplund menar att den moderna människan är platslös. Om platslöshet skriver Asplund följande: "En platslös människa är inte bara hem- och rotlös; han saknar empatisk förmåga eftersom det inte för honom finns något att leva sig in i. Platslöshet är olust. Att vara platslös är att leva utan relation med sin omgivning. Vi blir främlingar i vår egen värld. En äkta plats är motsatsen till platslöshet. En äkta plats kan inte byggas eller konstrueras, samtidigt är det en fysisk plats.

Johan Asplund beskriver en äkta plats på följande sätt: En äkta plats är en delad plats, den är inte min utan vår. En djup platskänsla är därför liktydig med djup delaktighet. Platsen är social och att komma dit är att komma ut ur sin egen vrå. Att träda in i en delad plats är således konsten att lära sig leva och fungera med andra människor. Ett hem kan aldrig bli en äkta plats.

Platsen måste ha en permanens, dvs det måste vara möjligt att besöka platsen på nytt och även vara tillgänglig över flera generationer. Därför kan en äkta plats inte konstrueras eller byggas över en natt. Men det är också viktigt att veta hur man levde förr. Husen, gatorna och torgen finns kvar. Jag kan orientera mig genom tidsperioder.

På en plats måste man kunna orientera sig geografiskt och historiskt. En äkta plats är sådan att jag kan lokalisera mig genom tex olika landmärken. Det kan också vara för området specifik sten som används i byggnader eller gator och vägar.

Kuopio, Vasa eller Jakobstad

Venedig

stans bästa skolgård

... om planeringen av skolgården

I november 2004 presenterade Anders Höglund ett förslag för projektgruppen till en helhetsgestaltning av skolgården. Förslaget presenterades som en miniatyrmodell i skala 1:200 och har legat som grund i det fortsatta planeringsarbetet.

Skolgården är indelad i ett område för förskolan samt i "snäckan", "oasen" och "masken". Snäckan består av en snäckformad linje, som byter skepnad från en amfiteater till en båge i en stensättning, för att till slut gestaltas av en granitmur.

Snäckan återfinns i naturen som pärlbåtssnäck (Nautilus Pompilius) och påstås vara flere 100 miljoner år gammal. Snäckformen kan matematiskt beskrivas som en logaritmisk spiral och dess matematiska förhållande kallas gyllene snittet. Gyllene snittet finns som en harmonisk och vilande balans i proportioner i otaliga byggnads- och konstverk samt även inom musiken. I snäckformen på skolgården förenas biologi, matematik, konst och historia i en holistisk bas för kunskapsinläring inom natur, kultur och vetenskap. Kanske ger snäckan en insikt åt eleverna och lärarna att allt sist och slutligen hör ihop. Det finns ett samband mellan konst och matematik, mellan biologi och musik.

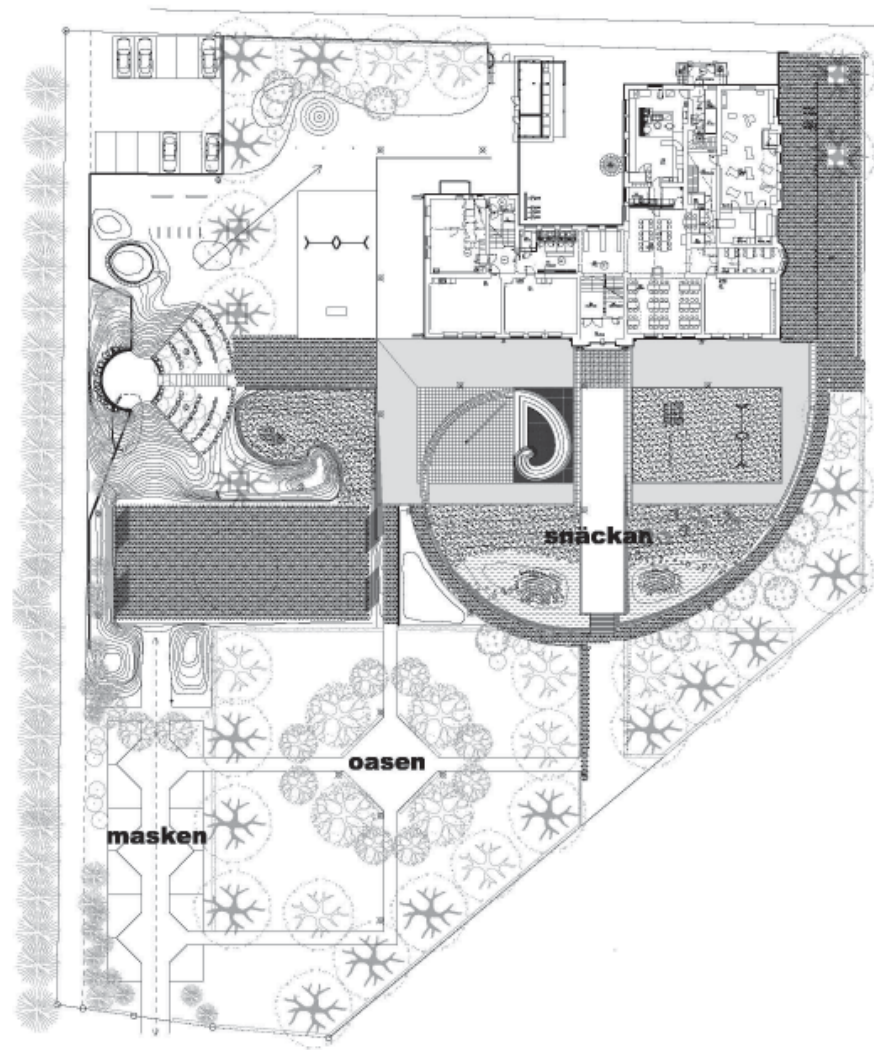
Runt snäckformen löper en grusgång, som även kan fungera som en löparbana, då skolan övar stafettväxlingar inför Stafettkarnevalen. Muren ramar in en fördjupning i terrängen som fungerar som en stenpark, vars yta är av olika sten och naturgrus.

I stenparken får eleverna handgripligen bekanta sig med olika stensorter som finns i Finland. Stenparken fungerar även som en uppsugningsdamm av regnvatten och blir efter rikliga regn en vacker ljusreflekterande vattenspegel.

Utanför snäckan kan elever, lärare och föräldrar så vårblommor såsom påskliljor och tulpaner som vid skolavslutningen blommar vackert. Blomsterhavet accentuerar även snäckans form.

Oasen är en gammal offentlig park, som ingärdas av klippta häckar. I planeringen är det tänkt att parken restaureras med nya häckar, ekar och gräsmattor. I mitten av parken placeras en samlingspunkt med utomhusschack. Parken kommer också att förses med en ståtlig port.

Masken är en odlingsträdgård, som är indelad så att alla klasser får varsin odlingslott. Runt omkring odlingsträdgården planteras olika äppelträd och bärbuskar.

...om vad vi har gjort

Projektet är till sin karaktär utåtriktad och söker konstant nya dialoger och samarbetsformer med olika fackområden inom ramen för utomhuspedagogik. Projektet kan ses som en brobyggare mellan skola och stad, skola och familj, konst och pedagogik.

Vi har sedan projektets start en väl dokumenterad lista av olika evenemang och seminarier som projektet har arrangerat.

2004

- Workshop med elever från årskurs 5 och arkitekt Anders Höglund. Elever planerar sin egen skolgård med hjälp av en skalenlig miniatyrmodell. Workshopen utförs som en tävling, där eleverna arbetar i grupper. Workshopen avslutas med en vernissage och prisutdelning, med skolans elever, lärare och föräldrar.
- Seminariet "Skolgården som klassrum" Inbjudna gästföreläsare. Petter Åkerblom och Anna Lenninger, Sverige. Seminariet lockar ca 150 deltagare från Jakobstad med omnejd.

2005

- I januari utkomm projektboken "stans bästa skolgård", där projektet och dess målsättningar formuleras i ord och bild. Projekt boken har tryckts upp i 150 exemplar, som är utdelade till olika samarbetspartners och intresserade runt om i Finland och Sverige.
- Projektet är med i evenemanget "Lys upp Jakobstad" tillsammans med SUPERCULTIVATOR. Under hösten tillverkas papperslanternor i skolor och daghem. Evenemanget kulminerar en novemberkväll i en processionsvandring från Lagmans Skolgård, som går genom stadens centrum till torget.
- I november arrangeras för stadens politiker och tjänstemän ett seminarium om skolgårdsprojektet. Lärarna Mary Sjö och Monika Nyman samt arkitekt Anders Höglund presenterar projektet och planeringen.

2006

- Projektet Skolgårdar vid Kvarken startar. Samarbetsprojekt med Böleängsskolan i Umeå. Lärare och arkitekter besöker varandra i Jakobstad och Umeå.

2007

- odlingsträdgården masken färdigställs i maj. Första skörden tas upp i september.
- två studerande vid PF vid Åbo Akademi skriver sin pro-gradu avhandling om projektet.

Anders Höglund har hållit föredrag om skolgårdsprojektet i bland annat Helsingfors, Uleåborg, Umeå, Vasa.

Lärare har deltagit i Skapande uterum konferenser i Arvika 2005 och i Göteborg 2007.

stans bästa skolgård

B. LÄGESRAPPORT

Hösten 2007 färdigställs första delen av projektet snäckan

Under hösten förverkligas etapp 1 av projektet "Snäckan" framför skolbyggnaden. "Snäckan" innehåller en amfiteater i form av en snäcka. I detta projekt är staden med finansiär tillsammans med Västra Finlands Miljöcentral. Budgeten för etapp 1 av snäckan är 96.000 €, varav Staden Jakobstads andel är 50.000 €

Projektet "Skolgårdar vid kvarken"

Parter i projektet "Skolgårdar vid Kvarken" är Lagmans skola tillsammans med Böleängsskolan och Umeå kommun, de två sistanämnda är projektägare till projektet "Skolgårdar vid Kvarken". Projektets målsättning är att planera och skapa estetiskt tilltalande och funktionella skolgårdar och skolträdgårdar som kan användas som pedagogiska uterum med möjlighet till såväl undervisning, lek, rekreation, reflektion, fysisk aktivitet och mötesplatser för större och mindre grupper. Skolgårdarna ska bli modeller för andra skolor i Jakobstad och Umeå och i övriga Finland och Sverige. Lärare och arkitekter har besökt varandra i Jakobstad och Umeå, och har utbytt tankar och erfarenheter. Kvarkenrådet kanaliserar Intereg-pengar till projektet, så att mot inarbetade timmar ges respektive skola rätt att lösa ut en summa pengar.

I maj 2007 färdigställdes odlingsträdgården "Masken" på Lagmans skolgård. Trädgården är arrangerad så att alla klasser har sin egen odlingslott, som man själv sköter om. Projektet förverkligades mycket tack vare talkoinsatser och med finansiering från Intereg via Kvarkenrådet. I detta sammanhang bör nämnas att Staden Jakobstads insats i "Masken" är 0 euro!!

Inom ramen för projektet "Skolgårdar vid kvarken" färdigställs kullen med planteringar, samt en spelplan och sandbunke. Detta arbete bör vara utfört inom läsåret 2007-2008.

Skolgården håller nu successivt på att förändras från en sliten och trist grusplan till en mångfacetterad inlärningsmiljö. Samtidigt finns inga löften om fortsatt finansiering till att färdigställa snäckan och oasen.

C. FRAMÅTBlick

... mot skolgården som en verkstad och ett skapande uterum

Vi ser skolgården som en uteverkstad, som hela tiden är i en omformningsprocess. Vår målsättning är att skolgården och dithörande mark- och jordbyggnadsarbeten skall färdigställas i enlighet med helhetsplaneringen senast år 2009.

I det fortsatta arbetet med utemiljön kommer elevernas delaktighet att ytterligare förstärkas i projekt med lärare, inhyrda konstnärer och konstnärsgrepp såsom "Supercultivator". Skolgården är och blir aldrig färdig, i ordets strikta bemärkelse, utan är i en ständig förändring eller succession likt en havsstrand vid landhöjningens Kvarken, som förändras gradvis från sandstrand via strandäng till lundskog. Men ändå alltid lika färdig. När en utomstående besökare på nytt besöker skolgården skall en förändring ha ägt rum. "Det ser inte ut som tidigare".

Visionen är att alla elever på något sätt kommer att sätta sina egna "footprints" i skolgården. Skolgården är en verkstad, där det byggs, konstrueras och gestaltas. När någonting man gjort är klart så arrangeras en fest eller vernissage och "vips" så blir skolgården en utställningsarena.

Den ursprungliga betydelsen i det hebreiska ordet Sabbat lyder: *Att avböja sig från arbete och att fira.*

Med andra ord så firar eleverna och lärare en sabbat när ett projekt är klart. Man avböjer sig från arbetet och betraktar med välbehag det man har åstadkommit och firar med en fest med musik, dans, lek och mat. (detta om något är religionsundervisning)

De projekt eleverna är med och gör delas in i tre olika tidsperioder:

- A. Varaktiga projekt med livslängd upp till 20-100år
- B. Projekt vars livslängd är 2-20 år
- C. Projekt eller installationer för en dag till 2-3 månader.

Period A

Varaktiga projekt kan vara olika projekt i betong, där eleverna gjuter egna stenar eller föremål som kan integreras i exempelvis olika stensättningar. Dessa projekt är "one of its kind" och måste noggrant planeras i förväg.

Period B

Projekt vars livslängd är 2-20 år kan vara olika föremål eller konstverk som eleverna gör och som bildar en del av skolgårdshelheten, men som byts ut eller ersätts med något annat efter ett visst antal år. På detta vis får så många elever som möjligt chansen att forma sin egen skolmiljö.

Period C

Tillfälliga projekt eller installationer är ofta tematiska utgående från årstider eller högtider. Installationer kan vara en ljusinstallation en mörk november dag, snöskulpturer på vintern, sandlott . blomster arrangemang, skördefest....

En bärande tanke är att olika projekt omfattar och integrerar olika ämnen, såsom matematik, biologi, språk och bildkonst ....

...mot skolgården som en aktivitet- och konstpark

Vi vill riva murar och staket mellan skolan och staden. Detta sker genom att öppna skolgården som en offentlig plats, som kontinuerligt besöks av andra än personer som redan är anknuten till skolan. Vi känner väl till riskerna för ofog och vandalisering, som en alltför offentlig prägel av skolgården för med sig. Samtidigt ser vi faran med att ytterligare avskärma skolan och verksamheten från ett sammanhang, från livet och skriket på gatan.

Har man något fint, så vill man dela med sig likt Knyttet i Tove Janssons saga. Så vi säger till alla: Välkommen till vår skolgård!!!

I samarbete med SUPERCULTIVATOR och Citygruppen kommer olika evenemang att äga rum på skolgården. I oasen arrangeras olika konstinstallationer i kommande ARS-Jakobstad. Förutom lokal och nationella konstnärer kan utländska gästande konstnärer anlitas.

Skolgården lämpar sig som en arena för konstnatten "Spotlight", som citygruppen är med och arrangerar. Amfiteatern vid snäckkan lämpar sig för mindre konserter, visafnarn och diktreciteringar.

I juni 2007 blev det klart att Syh:s utbildning för konst och kultur flyttar från Nykarleby till Jakobstad och det kommande campuset. Tidigare finns Syh:s musikutbildning i Jakobstad. Tillsammans med musik och konst studenter kan olika evenemang utvecklas på skolgården.

I oasen placeras en utomhusschackbräda, som förutom av elever kan användas av schackklubbar. Möjlighet finns också för petanquespel samt andra mindre "offentliga" spel.

När skolgården fungerar som bäst är den i ordets riktiga bemärkelse ett vardagsrum för elever, lärare och gemene jakobstadsbor. Skolgården blir en äkta plats.

...mot projekt med SUPERCULTIVATOR och Aspegrens trädgård

Leif Strengell och SUPERCULTIVATOR har planerat in olika temaprojekt med eleverna, som följer olika tidsperioder. Projekten är koncentrerade till området kring snäckan och oasen.

SUPERCULTIVATOR presenterar sig själv, sina tankar och kommande projekt i en skild bokbilaga.

Carina Vikman och Aspegrens Trädgård har arbetat med elever i olika projekt, bland annat med odlingsträdgården "masken".

Aspegrens trädgård deltar i projektet med följande;

- Fortbildningsdagar och workshops
- Temaveckor
- Temalektioner
- Konsultering angående planering och anläggningar av grönmiljöbyggen
- Trädgårdshantverk och traditioner
- Växtmaterial

Aspegrens trädgård arbetar vid Lagmans skolgård med projekt enligt de olika tidsperioderna; a) varaktiga projekt, b) medellånga projekt, c) tillfälliga projekt

Exempel på;

varaktiga projekt kan vara plantering av ekar eller blomlökar,

medellånga projekt kan vara växter eller föremål av växtdelar som eleverna får ta med sig då de flyttar upp från skolan till nästa "stadie",

tillfälliga projekt kan vara installationer, skulpturer eller föremål av växter, plantering av sommarblommor mm

Fysiska förutsättningar - som Aspegrens trädgård kan arbeta med på Lagmans skolgård

Oasen – Parken

Träd, buskar, gräsytor, grusade ytor
Formandet av naturen – “människans hand”
Årstidernas växlingar
Processer
Livscyklar, annualer-sommarblommor, lökväxter,
vedartade växter

Snäckan

Sand - Sten –Vatten - Växter
Strandmiljö – strandbiotop mm
Årstidernas växlingar
Processer

Lagmans skola till Aspegrens trädgård

Rosenlundområdet med Aspegrens trädgård befinner sig i stadskärnan på gångavstånd från skolan och erbjuder mångsidiga upplevelser och möjligheter till inläring med alla sinnen. Kulturlandskapet erbjuder olika former av natur (biotoper) samt odlingarna med ett brett urval av grönsaker, örter, medicinalväxter, blommor samt åkerväxter.

Skolan kan även använda sig av Aspegrens trädgård och Rosenlund som underlag i undervisningen, som pedagogisk resurs och samarbetspartner samt som inspirationskälla för skolgården och undervisningen.

...mot snäckan och oasen år 2009

Vi vill färdigställa snäckkan och oasen. För detta ändamål söker vi extern finansiering från Utbildningsstyrelsen samt från privata företag i Jakobstadsnejden. Kostnaderna för att färdigställa snäckkan och oasen ligger enligt en konkret byggnadsoffert från våren 2007 på 180.000 € för snäckkan. Oasen kostar uppskattningsvis 50.000€. Sammanlagt är summan för snäckkan och oasen 230.000€.

Nu styrs projektets jordbyggnadsarbeten från Husavdelningen på Staden Jakobstads Tekniska Verk. Framöver hoppas vi att Lagmans Hem och Skola r.f., som är projektägare, får rätten att fungera som byggherre i stället för husavdelningen. Processen att upphandla köptjänster förenklas då betydligt. Samtidigt vet vi att priserna inom byggbranschen stiger 5-7% årligen, därför önskar vi komma vidare med projektet snarast möjligen.

....som ringar på vattnet

När skolgården står klar år 2009 är den ett skapande uterum. Vår målsättning är att hela skolgården invigs nämnda år med en praktfull fest.

Vi vill sprida projektet och de erfarenheter vi erhållit. Vi skall dokumentera hela projektet genom att ge ut en bok i elektronisk form som enkelt kan distribueras till andra skolor och läroinrättningar. Boken skall fungera som idéunderlag för andra skolor och Hem- och skolaföreningar, men även för forskning inom utehuspedagogik och platsens betydelse för inläring.

Vi skall arrangera flera publika seminarier i Jakobstad. Preliminära samtal har förts med Petter Åkerblom, vid MOVIUM om att arrangera Skapande uterum konferens i Jakobstad, eventuellt redan 2009.

Förutom att hela tiden fortbilda oss själva kommer lärare att ställa upp som fortbildare och föreläsare till andra skolor och kommuner i Finland och Sverige. Vi har redan anmält oss som tillgängliga föreläsare inom föreningen Hem och Skola. Vi samarbetar med natursskolan vid Villa Elba och deras projekt angående miljöfostran och hållbar utveckling.

Projektet dokumenteras på en egen web-sida, där aktuella projekt och evenemang synliggörs för en bred allmänhet.

De insikter vi erhåller genom processen stannar inte i och med att skolgården eller projektet blir färdigt. Likt ringar på vattnet hoppas vi att andra skolor i Jakobstad och i andra städer och kommuner kan och vågar ta del av projektet "stans bästa skolgård". Vi delar gärna med oss av våra idéer och erfarenheter.

Skolgården håller successivt på att förändras från en sliten och trist grusplan till en mångfacetterad inlärningsmiljö. Vi hoppas att projektet "stans bästa skolgård" avslutas 2010 med en vacker, estetiskt tilltalande skolgård, som samtidigt fungerar som en aktiv inlärningsmiljö, en uteverkstad där barnen bygger och formar och *formas till individer*.

Jakobstad 28.9.2007

Anders Höglund samt
projektgruppen för "stans bästa skolgård"

stans bästa skolgård

